

ведено всі 21 раунди переговорів та готується XVII саміт Україна — ЄС, який очікують на 22 листопада 2013 року. Саміт відбувся 28 листопада 2013 року, але обіцяну асоціацію В.Янукович не підписав. Тому що, 9 листопада в Росії відбулася таємна зустріч президентів Януковича і Путіна, зміст якої залишається невідомим. Після цього українська влада різко змінила риторику і 21 листопада 2013 року Кабінет міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання угоди з Євросоюзом. Внаслідок цього, по всій Україні розпочались масові акції протесту. У 21 березня 2014 року, була підписана політична частина угоди асоціації з Європейським Союзом. Економічна частина угоди має бути підписана після виборів Президента України в травні 2014 року.

Література:

1. Перепелиця Г. Головні пріоритети відносин Україна – ЄС в першому півріччі 2007 року // Моніторинг відносин Україна-ЄС: підсумки першого півріччя. – 2007. - №2. – С. 3-12.

Кібець Т. О.

(наук.кер. — доц. Лобач К.В)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ЄВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ ЯК ОДИН З ТВОРЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ НАРИС

У наш час помітно посилюється інтерес до історії не лише з боку істориків, а й широкого громадського загалу, членів різноманітних політичних об'єднань тощо. Тема, яка стосується боротьби за незалежність українського народу, домінує серед всіх інших тем майже в усіх підручниках та наукових статтях.

Дослідження політичного портрету Євгена Петрушевича має особливе значення для історії. Ми можемо проаналізувати, що думала ця особа, як вона жила, які в неї були погляди, уявлення на той стан речей тощо. На основі даного матеріалу можна зробити власні висновки та порівняти ті часи з нашими. Це, безомовно, вплине на хід вже нашої історії, буде засобом виховання для наступних поколінь. Ось у чому полягає актуальність даної теми.

Стан вивченості даної теми досить ґрунтовний. Існує велика кількість монографій та статей, публікацій періодичної літератури. В історії досліджень можна виділити два періоди: радянський та період незалежної України. До праць радянського періоду ми відносимо працю Максимчука І. «Нарис історії роду Петрушевичів», яка подає характеристику сім'ї Пе-

трушевича, ту атмосферу, в якій виховувався хлопчик тощо. Праця Книша «ЗУНР» 1974 року, висвітлює проблему діяльності даної постаті на чолі уряду ЗУН.

До матеріалів, що писалися в часи незалежної України, відносимо праці Павлюка О. В., що займався вивченням радянофільства Є. Петрушевича [7]; Миколи Литвина, який намагався поєднати в одній статті разом віхи біографії і життя за часів ЗУНР, і часи «у вигнанні». Тетяна Чубакова дослідила діяльність Петрушевича на початку століття, зокрема, його намагання реалізувати історичну постанову утворення на етнічних українських землях незалежної держави. Орест Красівський аналізує позицію більшості УНТП на чолі з Петрушевичем щодо польсько-українського компромісу.

Руслан Тимченко проаналізував взаємини Євгена Петрушевича і Симона Петлюри в контексті українського державотворення (в період підготовки, ухвалення та реалізації Акту злуки), розглянув передумови об'єднання двох держав, дослідивши перебіг боротьби за відновлення незалежності. Основну увагу звернувши, на характеристику суперечностей, що виникли у першій половині 1919 років між двома владами. Проблема взаємовідносин лідерів спочатку спеціально не досліджувалася. Лише частково дане питання висвітлене у спогадах безпосередніх учасників тих подій (І. Мазепа, М. Лозинського), працях учених української діаспори (В. Верги, М. Стахіва) та доробках сучасних дослідників (В. Солдатенка, М. Литвина, В. Сергійчука) [8, с. 327].

Цікавою є праця Костянтина Кондратюка «Дискусійні питання історії ЗУНР». Де автор ставить питання про те чи можна було Євгена Петрушевича назвати як таким президентом. У дослідженні Науменка К. «ЗУНР 1918 – 1923. Уряди. Постаті» Петрушевич постає як типовий максималіст, безкомпромісний політик.

Вагоме місце серед публікацій посідає праця Володимира Величковського «Акт злуки ЗУНР і УНР в оцінці української історіографії». У статті робиться спроба аналізу історіографічної традиції у вітчизняній історичній науці при висвітленні процесу соборності під час Української революції 1917 – 1920 років [3, с. 713].

Радянська історіографія або взагалі оминула увагою події і явища, що стосувалися українського національно-консолідаційного руху, або ж гостро критикувала «буржуазних націоналістів» за намагання об'єднати українські землі в єдину державу, бо, згідно з пануючими ідеологемами, визначалася «історична закономірність і справедливість» лише одного – радянського шляху вирішення цього питання [1].

У мемуарній літературі наполегливо проводиться теза про причетність Є. Петрушевича до виступів отаманів Оскілка та Болбачана. Про це відверто говорять або неоднозначно натякають чимало сучасних дослідників, представляючи, як доказ різні документи, зокрема телеграми

Петрушевича на посаді очільника об'єднаної України. Однак усе це дає підстави лише для гіпотези про причетність лідера ЗУНР до таких «антипетлюрівських виступів» і спроб «державних переворотів». Прямих доказів для цього немає, а, зважаючи на відданість Петрушевича засадам конституціоналізму, законності та правопорядку, які сформувала в нього багаторічна парламентська діяльність, узагалі важко уявити, щоб цей відповідальний державний урядовець міг удатися до сумнівних змов, які б суперечили офіційним зносинам між обома українськими республіками [6].

Галина Гафійчук в праці «Діячі української державності» (1917-1920 роки), висвітлює ті історичні умови, у яких опинилися діячі, що намагалися збудувати національну державність; розкриває головні віхи життя Євгена Петрушевича як президента ЗУНР; наголошує на тому, що через суперечки з Петлюрою він змушений був покинути Батьківщину [9].

Що стосується центрристського напрямку Петрушевича, то його намагається розкрити Орест Красівський у праці «Український національно-демократичний табір Східної Галичини центрристського напрямку» (1918 – 1925 років). Позиція більшості УНТП на чолі з Петрушевичем щодо польсько-українського компромісу була непохитною. Дотримуючись концепції створення незалежної української держави, президент відкидав будь-які пропозиції щодо угоди на основі входження Східної Галичини до складу Польщі. Пізніше наголошувалось на тому, що новим моментом програми УНТП стало прийняття з'їздом розширеного поняття «західноукраїнські землі». Східна Галичина, Волинь, Холмщина, Полісся і Лемківщина об'єднувалися в одну територіальну одиницю, яка мала б дістати автономні права. Вимога територіальної автономії була свого роду контрпропозицією запропонованій Варшавою воєводській автономії. Наслідком консолідаційних процесів серед українських політичних напрямків стало їх об'єднання. 11 липня 1925 року було проголошено одну партію – Українського національно-демократичного об'єднання. На з'їзді, під впливом Петрушевича, відбулась переорієнтація курсу української політики із заходу на схід [2, с. 2].

Розглядаючи політичну і громадську діяльність Євгена Петрушевича, ми не можемо не схилити голови перед його мужністю: він, беручи на себе важке завдання лідера визвольної боротьби, був свідомий своєї відповідальності не лише перед народом, але й перед історією. Хоча зазнав нещадної критики за допущені помилки – за вичікувальну позицію, обережність, вагання, – його заслуги перед Україною неперевершені. Упродовж усієї своєї політичної діяльності він проявив себе ідейним патріотом, розумним і передбачливим державним мужем, стійким борцем за національні інтереси. Петрушевич не винен, що не зміг реалізувати своїх задумів і збудувати самостійну Українську Державу.

Література:

1. Вівчарик О. П. Ставлення польських соціалістів, що діяли на Україні, до створення ЗУНР. // Історія. Грані. – 2010. – № 6. – с. 13 – 15.
2. Красівський Орест. Український національно – демократичний табір Східної Галичини центристського напрямку (1918 – 1925 рр.). // Історія України. – 1998. – Березень. – № 10. – С.1 – 3.
3. Кондратюк К. Дискусійні питання історії ЗУНР. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2009. – № 18. – с. 710 – 716.
4. Литвин М. Президент «Швейцарії Сходу». Політичний портрет Євгена Петрушевича. // День. – 2008. – 1 листопада. – С. 7.
5. Науменко К. Євген Петрушевич. ЗУНР 1918 – 1923. Уряди. Поста-ті. – с. 244 – 258.
6. Макарчук С. ЗУНР: історичний досвід національного державотворення і сучасність. // с. 20 – 29.
7. Павлюк О. В. Радянофільство Є. Петрушевича: переконання чи вимушеність? // Український історичний журнал. – 1997. – № 3. – с.109 – 118.
8. Тимченко Р. Взаємини Симона Петлюри і Євгена Петрушевича у контексті українського державотворення (листопад 1918 – липень 1919 рр.). // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2009. №18. – С. 327 – 335.
9. Чубакова Т. Історія України першої половини ХХ століття в особах. // Історія в школі. – 2011. – № 10. – с. 40 – 42.

Кобильченко О. О.

(наук.кер. —доц. Лобач К.В)

*студентка III курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

АКТ ЗЛУКИ УНР І ЗУНР: ВТІЛЕННЯ ІДЕАЛУ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

В умовах сучасної розбудови української держави надзвичайно гостро постає питання єдності українських земель. Важливою подією в цьому процесі було проголошення акту злуки УНР і ЗУНР, який підсумував собою великий період боротьби українців за єдність. Кульмінацією національно-визвольних змагань українців стало 22 січня 1919 р. — День злуки УНР і ЗУНР. Уже практично з першого дня утворення Західноукраїнської Народної Республіки між урядами УНР і ЗУНР проводились переговори про втілення ідеї соборності.

1 грудня 1918 р. у Фастові було укладено попередній договір між Радою державних секретарів ЗУНР та Директорією УНР про «злуку обох